

LESDOELEN

“De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten”, is een belangrijk leerplandoel literatuur, maar hoe laat je je leerlingen hierin groeien en hoe evalueer je die groei? Deze opdracht is een mogelijk antwoord op die vragen. In deze literatuuropdracht - de laatste van het schooljaar - vergelijken de leerlingen in stappen hun eerste indruk van een gelezen roman met de meningen die experts over de roman hebben. Op een mondeling proefwerk presenteren ze hoe hun oorspronkelijke interpretatie, analyse en beoordeling is gewijzigd en ze gaan in interactie met jou over de gelezen roman en het gelopen proces.

Leerplandoelen: De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten; de leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten; de leerlingen gaan in interactie over de relevantie van literaire teksten voor hun leefwereld, voor de samenleving waarin ze leven en voor de samenleving waarin de teksten ontstonden.

SITES, BENODIGHEDEN EN MATERIALEN

- Een leeslijst met romans die besproken worden in boekenpodcasts zoals Boeken FM, Fixdit, De bende van het boek etc. Het is een goed idee om deze romans ook telkens van een cover, een woordje uitleg en een niveau-aanduiding te voorzien.
- Een rubric met duidelijke succescriteria voor de verwoording van de beleving, interpretatie, analyse en beoordeling van de roman zodat leerlingen weten wat je verwacht per component van de literaire vaardigheid.

BEGINFASE VAN DE LES

Deze opdracht is de eindevaluatie van de literaire vaardigheid van je leerlingen. Het is dus belangrijk dat je hen in het jaar voldoende oefenkansen hebt aangereikt waarin ze hun eigen beleving, interpretatie, analyse en beoordeling hebben leren verwoorden en onderbouwen. Door je leerlingen bij de bespreking van (fragmenten van) literaire werken vaak de eerste drie stappen van [het vijfstappenplan van het Centrum voor Literatuur en Onderwijs](#) te laten doorlopen, kan je hier erg gericht aan werken.

Licht deze opdracht en de evaluatiecriteria ruim op voorhand toe. Zo kan je tijdens oefenmomenten in het schooljaar wijzen op aspecten die relevant zijn voor de eindtaak. Elke oefening en elk literair gesprek in het schooljaar worden zo opstapmomenten om te werken aan hun literaire vaardigheid.

In de eerste fase van deze opdracht kiezen de leerlingen een roman uit de leeslijst die je hebt opgesteld. Ze lezen het boek thuis (of deels in de les) en vullen meteen daarna een sjabloon aan dat peilt naar hun eerste indruk (open plekken in de roman, thema's, inzichten die bijblijven, verbanden met hun eigen leven etc.).

MIDDENFASE VAN DE LES

In de tweede fase van deze opdracht verdiepen de leerlingen hun eerste indruk door te luisteren naar een podcast over de roman. Ze zoeken ook een interview met de auteur, een recensie en een vierde bron naar keuze. Op deze manier raken de leerlingen vertrouwd met hoe experts spreken en schrijven over literatuur en leren ze op een bredere manier te kijken naar hun roman. Deze fase bouwt dus aan het kwaliteitsbesef van de leerlingen. Na elke geraadpleegde bron vullen de leerlingen een sjabloon aan waarin ze de hoofdpunten en nieuwe inzichten kunnen bijhouden.

EINDFASE VAN DE LES

In de laatste fase bereiden de leerlingen het literair gesprek op het mondelinge proefwerk voor. Eerst vullen ze een reflectieformulier in dat terugkoppelt naar hun eerste indruk. De leerlingen noteren of ze open plekken kunnen duiden, of er meerdere interpretaties zijn, of er nieuwe open plekken zijn opgedoken, of ze nieuwe thema's op het spoor zijn gekomen, of hun waardering van het boek is gewijzigd en als laatste wat ze van deze opdracht zelf vonden. Op basis van deze reflectievragen bereiden ze een korte presentatie voor waarin ze het gelopen proces toelichten.

Het mondelinge proefwerk start met de presentatie. De leerlingen leveren hun voorbereidende werk in en lichten toe wat hun eerste indruk was, wat ze hebben bijgeleerd uit de bronnen en hoe hun interpretatie en waardering is gewijzigd. Na deze presentatie start het literair gesprek. Daag de leerling bijvoorbeeld uit verbanden te leggen tussen de vorm en de inhoud van de roman, hun eigen leven en/of de context waarin de roman is geschreven. Gebruik de rubric als evaluatie-instrument.

Variatie: Maak van deze individuele taak een groepsopdracht en organiseer groepsgesprekken op het mondelinge proefwerk waar jij een modererende rol opneemt.

De inspiratiefiche is uiteraard geen afgewerkte les. De vragen hieronder helpen je om vanuit deze inspiratiefiche een les te ontwerpen voor jouw leerlingen volgens de principes van effectieve didactiek.

VOORBEREIDING

DOELGERICHT WERKEN

- Wat wil je dat er blijft plakken bij je leerlingen na deze les?
- Aan welke leerplandoelen werk je?
- Hoe kadert het lesdoel binnen een groter geheel?

BEGINSITUATIE

- Welke voorkennis hebben je leerlingen?
- Wat deden de leerlingen al rond die vaardigheid of dat thema?

ORGANISATIE

Welke materialen/lokaalopstelling/groepsindeling ... heb je nodig?

BEGINFASE

DOEL

- Hoe zorg ik dat het lesdoel en de succescriteria duidelijk zijn voor de leerlingen?
- Zien leerlingen de integratie van dit doel in het grotere geheel?

VOORKENNIS

- Hoe roep je voorkennis op bij alle leerlingen?
- Welke acties onderneem je voor leerlingen met minder voorkennis?
- Gebruiken je leerlingen eerder geleerde strategieën?

MOTIVATIE

- Hoe motiveer je je leerlingen voor je les?
- Hoe motiveer je je leerlingen om hun grenzen te verleggen?
- Krijgen je leerlingen keuzes en verantwoordelijkheid (voor hun leerproces)?

MIDDENFASE

INSTRUCTIE / PROBLEEMSTELLING

- Met welke voorbeelden verduidelijk je je instructies?
- Hoe verduidelijk je moeilijke begrippen waarvan je wilt dat leerlingen ze kennen?

BEGELEID INOEFENEN: STRATEGIEËN INOEFENEN / MODELING

- Hoe model je de aanpak voor opdrachten? En hoe bouw je die ondersteuning af?
- Wat doe je voor leerlingen die de strategieën nog niet zelfstandig toepassen?
- Welke ondersteuning bied je aan leerlingen met taalmoeilijkheden?

ACTIVEREN EN INTERACTIE STIMULEREN

- Hoe zorg je dat zoveel mogelijk leerlingen tegelijkertijd actief leren?
- Hoe bevorder je interactie tijdens de les?

CONTROLE VAN BEGRIP

Welke korte checks voorzie je om na te gaan of de leerlingen de geziene leerstof beheersen?

EINDFASE

- Hoe krijgen je leerlingen zicht op hun groei?
- Hoe kunnen je leerlingen aantonen dat ze de doelen bereikt hebben?
- Wanneer en hoe bouw je verder op deze les?